

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5060/23
11.9.2024. године
Београд

У И М Е Н А Р О Д А

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Татјане Лемајић и Марије Бошковић, чланова већа, у парници тужиоца Агроиндустријско комерцијална банка “АИК Банка” ад Београд, са седиштем у Београду, ул. Булевар Михаила Пупина бр. 115ђ, чији је пуномоћник Ненад Илић, адвокат из Београда, ул. Хаџи Милентијева бр. 5, против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Милица Рауш, адвокат из Новог Сада, ул. Данила Киша бр. 17/10, ради дуга, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П. 18393/16 од 09.03.2023. године, у седници већа одржаној дана 11.9.2024. године донео је

П Р Е С У Д У

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П. 18393/16 од 09.03.2023. године у ставу другом, трећем и четвртом изреке а жалба туженог **ОДБИЈА** као неоснована.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена жалба туженог изјављена против решења садржаног у ставу првом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П. 18393/16 од 09.03.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Побијаном пресудом Првог основног суда у Београду П. 18393/16 од 09.03.2023. године ставом првим изреке, укинута је решење о извршењу Основног суда у Новом Саду Ив.бр. 1238/2014 од 29.08.2014. године, у целости.

Ставом другим изреке, утврђено је да је противтужба туженог противтужиоца, повучена.

Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу као правном следбенику

“Alpha Bank” ад Београд, на име дуга исплати износ од 1.170.617,52 динара са законском затезном каматом на износ од 1.036.785,61 динара почев од 10.01.2014. године па до исплате.

Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 262.039,09 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење до исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужени побијајући је због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражио.

Претходном оценом жалбе туженог, другостепени суд је нашао да је његова жалба недозвољена у делу у коме је изјављена против решења садржаног у ставу првом изреке ожалбене пресуде, имајући у виду да тужени нема правни интерес да првостепену пресуду побија у делу у коме је успео у спору у смислу одредбе члана 378 став 3 Закона о парничном поступку. Из тог разлога је жалба туженог против решења садржаног у ставу првом изреке одбачена, као недозвољена па је одлука као у ставу другом изреке ове пресуде донета у смислу одредбе члана 401 тачка 1 у вези са одредбом члана 402 Закона о парничном поступку.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 386 и 402 Закона о парничном поступку – ЗПП (“Службени гласник РС” бр. 72/11, 49/13 – одлука Уставног суда, 74/13 – одлука Уставног суда, 55/14, 87/18 и 18/20) Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба туженог делимично недозвољена а делимично неоснована.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1,2,3,5,7 и 9 Закона о парничном поступку на које другостепени суд пази по службеној дужности. Супротно схватању израженом у жалби туженог, у првостепену поступку није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку. Изрека пресуде је разумљива, непротивречи сама себи ни разлозима који су дати у погледу свих битних чињеница а логично и недвосмислено произилазе из свих изведених доказа те се правилност утврђеног чињеничног стања и примене материјалног права са сигурношћу може испитати.

Према образложењу побијане пресуде и чињеничном утврђењу између правног претходника тужиоца као даваоца кредита и туженог као корисника кредита дана 19.10.2010. године закључен је уговор о готовинском кредиту бр. ... у износу од 4.000 евра у динарској противвредности према куповном курсу банке за девизе – евро на дан реализације кредита, са роком отплате од 96 месеци рачунајући од дана пуштања кредита у течај и са уговореном номиналном каматном стопом која је у моменту закључења уговора износила 17% годишње. Тужени као корисник кредита обавезао се да на износ пуштеног кредита у течај из члана 1 уговора, банци плаћа камату по номиналној каматној стопи која важи у периоду за који се камата обрачунава а у складу са Одлуком о каматној политици банке. Према члану 2 став 3 уговора, тужени се обавезао да банци плаћа камату кроз месечне ануитете у динарима. Чланом 8 наведеног

уговора тужени као корисник кредита обавезао се да као средство убрзане наплате – обезбеђења за кредит служе две соло бланко менице потписане од стране корисника или јемца – платца са меничном изјавом те је ставом другим истог члана одређено да потписом уговора тужени или јемац платац неопозиво и безусловно овлашћују банку да може да испуни менице достављене као средство обезбеђења плаћања свих обавеза које корисник има по основу наведеног уговора према банци са уписивањем клаузуле “без протеста”, места и датума издавања менице, датума доспећа, укупног износа меничне своте који по меници не може бити већи од износа доспелих а ненаплаћених потраживања банке од корисника по основу уговора, на дан доспећа плаћања меничне своте. Чланом 10 ставом другим уговора, тужени се сагласио да ради наплате својих потраживања банка може активирати било које, односно све уговором предвиђене инструменте обезбеђења и наплате. Чланом 11 уговорено је да на све доспеле а у року не измирене обавезе према банци и на сва потраживања по уговору корисник плаћа до момента исплате законску затезну камату односно камату у висини редовне уговорене каматне стопе увећане за 2% на годишњем нивоу уколико је виша.

Уговор о готовинском кредиту бр. ... закључен између правног претходника тужиоца као даваоца кредита и туженог као корисника кредита, дана 16.05.2011. године за предмет је имао кредит у износу од 590.000,00 динара, са роком отплате од 96 месеци, рачунајући од дана пуштања кредита у течај и са уговореном номиналном каматном стопом која је у моменту закључења уговора износила 18% годишње. Тужени као корисник кредита обавезао се да ће на износ пуштеног кредита у течај из члана 1 уговора банци плаћати камату по номиналној каматној стопи која важи у периоду за који се камата обрачунава, а у складу са одлуком о каматној политици банке. Према члану 2 став 3. уговора, тужени се обавезао да банци плаћа камату кроз месечне ануитете у динарима. Чланом 8. ставом 1. уговора тужени се као корисник кредита обавезао да као средство убрзане наплате – обезбеђења за кредит служе две соло бланко менице потписане од стране корисника или јемца – платца са меничном изјавом и ставом 2. истог члана уговорено је да потписом овог уговора тужени као корисник или јемац платац неопозиво и безусловно овлашћује банку да може да испуни менице достављене као средство обезбеђења плаћања обавеза које тужени има по основу овог уговора према банци, уписивањем клаузуле “без протеста”, места и датума издавања менице, датума доспећа, укупног износа меничне своте који по меници не може бити већи од износа доспелих а ненаплаћених потраживања банке од корисника по основу овог уговора на дан доспећа плаћања меничне своте. Чланом 10. ставом 2. тужени се сагласио да ради наплате својих потраживања банка може активирати било које, односно све уговором предвиђене инструменте обезбеђења и наплате. Чланом 11 уговора одређено је да на све доспеле, а у року неизмирене обавезе према банци и на сва потраживања по овом уговору корисник плаћа до момента исплате законску затезну камату, односно камату у висини редовне уговорене каматне стопе увећане за 2% на годишњем нивоу уколико је виша.

Тужени је дана 19.10.2010. године за обезбеђење наплате потраживања по основу уговора о кредиту од 19.10.2010. године доставио две бланко соло менице које је својеручно потписао – ... и ..., док је дана 16.05.2011. године за обезбеђење наплате потраживања по основу уговора о кредиту од 16.05.2011. године доставио две бланко соло менице које је својеручно потписао ... и ... Меничним изјавама потписаним од стране туженог, овлашћена је банка да менице може попунити ради наплате свих

дospelих потраживања, уписом доспелих износа на дан попуне менице по виђењу и са клаузулом без протеста, са уписом датума издавања менице на дан њиховог попуњавања, извршити домицилирање менице и попуњене менице активирати ради њихове наплате.

Меница серије ... попуњена је у Новом Саду дана 09.01.2014. године и гласи на износ од 446.075,85 динара (означено бројчано и словима) са даном доспећа по виђењу, меницом је означено плаћање за исту као једину по наредби "Alpha bank" Србија ад из Београда, улица Краља Милана, те да је вредност примљена у новца и да се иста стави у рачун без извештаја и без протеста, као трасат менице означен је тужени са ближим подацима, адресом пребивалишта и јединственим матичним бројем и меница садржи потпис на име туженог уз изјаву да меницу признаје без протеста.

Меница серије ... попуњена је у Новом Саду дана 09.01.2014. године и гласи на износ од 757.349,57 динара (означено бројчано и словима) са даном доспећа по виђењу, меницом је означено плаћање за исту као једину по наредби "Alpha bank" Србија ад из Београда, улица Краља Милана, да је вредност примљена у новца и да се иста стави у рачун без извештаја и без протеста, као трасат менице означен је тужени са ближим подацима, адресом пребивалишта и јединственим матичним бројем и меница садржи потпис на име туженог уз изјаву да меницу признаје без протеста.

Тужилац је доставио туженом опомену пред утужење од 15.01.2014. године којом је позвао туженог на измирење дуга на име уговора о кредиту од 16.05.2011. године у износу од 757.349,57 динара и дуга на име уговора о кредиту од 19.10.2010. године у износу од 446.015,85 динара.

Према налазу и мишљењу судског вештака економско-финанијске струке тужени као корсник кредита није уредно отплаћивао кредите у посматраном периоду због чега је извршен обрачун затезне камате због кашњења у измирењу доспелих обавеза. Банка је при обрачуну затезне камате за наведене кредите применила уговорену затезну камату увећану за 2%. Приликом пуштања кредита број .. у течај примењен је куповни курс банке, а при наплати доспелих обавеза примењен је продајни курс банке. Банка је према картици промена по кредитима, дана 26.02.2013. године прогласила доспеће оба предметна кредита због кашњења у испуњењу обавезе, а дана 09.01.2014. године поднела је менице на наплату износа од 446.015,85 динара и 757.349,57 динара. Обрачун дуга корисника кредита на дан 09.01.2014. године, дан подношења менице на наплату, вештак је извршио у варијанти обрачуна затезне камате у висини уговорене каматне стопе (односно без увећања од 2%) и применом курса по којем је исплаћен кредит са девизном клаузулом. Према наведеном, стање дуга по кредиту број ... на дан 09.01.2014. године износи 425.864,54 динара, а који износ чини 398.575,09 динара на име главног дуга и 27.289,46 динара на име затезне камате. Стање дуга по кредиту број ... на дан 09.01.2014. године износи 744.752,98 динара, а који износ чини 638.210,52 динара на име главног дуга и 106.542,46 динара на име затезне камате. За оба кредита тужиоцу припада законска затезна камата на износе главног дуга почев од 10.01.2014. године. Према изјашњењу судског вештака, на примедбе туженог, доспелост потраживања наступила је 09.01.2014. године као дана када је меница поднета на наплату и да је до тада обрачуната уговорна камата.

Полазећи од овако потпуно и правилно утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је правилном применом материјалног права садржаног у одредби члана 17, 262, 1065, 1066 Закона о облигационим односима, те члана 33 и 45 Закона о меници правилно закључио да је издавањем меница, заснован менично правни однос између меничног повериоца овде тужиоца и меничног дужника овде туженог према коме је тужени одговоран тужиоцу за исплату меничних свота док не дође до престанка меничних права и обавеза. Тужени одговора као потписник меница и меничних овлашћења којима је овластио тужиоца, да ради измирења и плаћања обавеза из наведених уговора може попунити менице на износе доспелих а неплаћених дуговања са обрачунатом каматом и без протеста и потписивањем бланко меница, као средство обезбеђења предметних уговора о кредиту, тужени је преузео на себе апстрактну меничну обавезу јер меница као дато средства обезбеђења ствара строгу обавезу исплате меничног износа која не зависи од односа издаваоца и лица коме је меница издата. Тужилац је по доспелости дуговања туженог активирао предметне менице које су служиле као средство обезбеђења и измирења уговорних обавеза, то првостепени суд налази да тужилац има сва законска овлашћења да захтева испуњење обавезе од туженог имајући у виду да су издате трасиране бланко менице са назнаком “без протеста” као средство обезбеђења тужиоцевих потраживања по уговорима о кредиту од 19.10.2010. године и 16.05.2011. године закљученим са правним претходником тужиоца као даваоца кредита.

Правилном применом одредби члана 277 а у вези члана 324 Закона о облигационим односима, првостепени суд је правилно закључио да тужилац има право на законску затезну камату на износ главног дуга према предметним уговорима о кредиту у укупном износу од 1.036.785,61 динар који износ чини 398.575,09 динара на име главног дуга по кредиту бр. ... и 638.210,52 динара на име главног дуга по кредиту бр. ... и то почев од 10.01.2014. године с обзиром да је меница поднета на наплату 09.01.2014. године.

Како је тужени дана 28.09.2021. године повукао противтужбу поднету дана 03.03.2021. године чији је правни основ стицање без основа, то је супротно паушалним жалбеним наводима туженог, првостепени суд правилном применом одредби члана 202 Закона о парничном поступку решењем садржаним у ставу другом изреке побијане пресуде утврдио да је противтужба туженог повучена.

Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева првостепени суд је потпуно и поуздано утврдио доказима које је правилно ценио применом одредбе члана 8 Закона о парничном поступку. Жалбом туженог није доведено у сумњу чињенично стање, а у жалби нису предлагани нови докази у смислу члана 372 став 1 Закона о парничном поступку. На правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио материјално право и за своју одлуку је дао јасне и довољне разлоге, које као правилне прихвата и овај суд као другостепени.

Неосновано се жалбеним наводима туженог указује, да првостепени суд у изреци побијане пресуде није одлучивао о предмету спора с обзиром како се у конкретном случају ради о имовинском спору то је обавеза суда била да меритно одлучи да ли приложене менице имају дејство веродостојне исправе будући да нису

попуњене у складу са главним уговором, односно тужилац је исте својеволјно попунио и у њих унео неистинит садржај при чему тужилац предметне менице није ни презентовао туженом 26.02.2013. године као и у наредна два дана чиме је изгубио право на наплату дугованог износа јер није поступио у складу са роковима из члана 52 став 1 Закона о меници.

Наиме, према правилном чињеничном утврђењу уговором о готовинском кредиту од 19.10.2010. године и 16.05.2011. године тужени као корисник кредита овластио је банку да може да испуни менице достављене као средство обезбеђења плаћања обавезе које има по основу закључених уговора према банци, са уписивањем клаузуле “без протеста”, места и датума издавања меница, датума доспећа, укупног износа меничне своте који по меници не може бити већи од износа доспелих а не наплаћаних потраживања банке према туженом као кориснику по основу закључених уговора на дан доспећа плаћања меничне своте. Поред наведених меничних изјава садржаних у самим уговорима о кредиту, тужени је доставио и посебне меничне изјаве уз које је и доставио бланко соло менице својеручно потписане ... и ... ради обезбеђења потраживања по уговору о кредиту од 19.10.2010. године и својеручно потписане менице ... и ... ради обезбеђења наплате потраживања по основу уговора о кредиту од 16.05.2011. године.

Закон о меници (“Службени лист ФНРЈ” бр. 104/46, “Службени лист СФРЈ” бр. 16/65, 54/70, 57/89, “Службени лист СРЈ” бр. 46/96) не садржи одредбе којима је посебно уређено овлашћење за попуњавање и наплату менице. Менично овлашћење може да садржи више или мање података. Ако садржи мање података, тада је уобичајено да се издавалац бланко менице у овлашћењу позива да се меница може попунити у погледу износа главног дуга, камата, трошкова, рока доспећа и другог у складу са условима из уговора поводом којег се меница издаје. Тужени је са правним претходником тужиоца као банком, даваоцем кредита закључио Споразуме о испуњавању бланко меница као средства обезбеђења обавезе туженог као корисника кредита из уговора о кредиту закљученог 19.10.2010.године и 16.5.2011.године. Овим Споразумима, тужени је овластио банку као меничног повериоца, да испуни менице њеним битним елементима, ограничавајући га у погледу износа меничне своте на износ потраживања по уговору о кредиту. С тим у вези, бланко меница је суштински менични образац у који је ималац овлашћен да унесе све битне састојке из члана 107 Закона о меници, како би она остварила своја дејства. Надаље, како се ради о сопственој меници, то тужени као њен издавалац одговара за обавезу као акцептант у смислу члана 110 Закона о меници. Акцептант, према одредби члана 27 Закона о меници, обавезу плаћања менице преузима од дана њене доспелости. При томе како су менице снабдевене клаузулом “без протеста” то тужени, нема обавезу да протестирањем утврђује чињеницу одбијања исплате саме менице. Наиме, према одредби члана 110 Закона о меници, издавалац сопствене менице одговара исто као акцептант код трасиране менице, а тужени је на лицу менице испред свог потписа ставио исказ “без протеста”, што по одредби из члана 24 став 1 Закона о меници има вредност акцепта. Последице пропуштања рока за подношење на исплату менице која садржи одредбу “без протеста” предвиђене су чланом 52 став 1 Закона о меници и огледају се у губитку права имаоца менице према индосанту, трасанту и осталим обвезницима осим према главном меничном дужнику и с тим у вези супротно жалбеним наводима туженог, тужилац као ималац менице није изгубио права због пропуста да меницу презентира на

исплату туженом. Тужилац као поверилац, меницу је употребио као веродостојну исправу за покретање судског поступка ради наплате потраживања из предметних уговора о кредиту закљученим 19.10.2010.године и 16.5.2011.године, па како су ремитент и трасант (акцептант) истовремено и уговорне стране из уговора о кредиту од 19.10.2010.године и 16.5.2011.године на основу којих су издате менице, то по ставу Апелационог суда нема сметњи да се спорни однос расправи правилном применом материјалног права које важи за уговор о кредиту а садржаног у одредби члана 1065 и 1066 Закона о облигационим односима.

Правилном оценом налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке са изјашњењем на истакнуте примедбе туженог, правилно је првостепени суд утврдио висину дуговања туженог као дужника по предметним уговорима о кредиту, датум доспелости потраживања, начин обрачуна камате пропорционалном методом, до када је рачуната уговорна камата, да ли је у обрачун узета и затезна камата због доцње у испуњењу уговорних обавеза, то не стоје тврдње туженог да је првостепени суд ускратио могућност туженом да истакне примедбе на дати налаз и мишљење.

С тим у вези, начело аутономије учесника у облигационим односима прокламовано је чланом 10 Закона о облигационим односима – ЗОО али у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја, те другим начелима садржаним у члану 11, 12, 13, 14 и 15 ЗОО. Из садржине члана 1065 ЗОО који дефинише уговор о кредиту, следи да је један од битних елемената уговора и уговорна камата која представља приход од делатности којом се банка бави односно цену пласираног капитала. Затезна камата из члана 277 Закона о облигационим односима представља врсту санкције за доцњу у плаћању новчане обавезе и висина стопе затезне камате прописана је законом, док се висина стопе уговорене камате одређује на основу сагласне, слободно извршене воље уговорних страна али уз ограничења прописана законом. Тужилац као давалац кредита, има право да од туженог као корисника кредита, осим повраћаја пласираних новчаних средстава, захтева и камате и то како уговорне камате као цене пласираног капитала тако и камату за случај доцње са уредним измирењем. Правилна примена одредбе члана 277-279 ЗОО подразумева да поверилац има право на наплату уговорене камате, (уколико је уговорена уговором о кредиту) и то по пуштању кредита у течај до коначне исплате целокупног износа датог по том основу, с тим што ако је уговорена камата виша од стопе затезне камате предвиђене законом, она тече и након пада туженог у доцњу.

Према правилном чињеничном утврђењу, супротно жалбеним наводима туженог, судски вештак је приликом обрачуна дуга туженог по предметним уговорима о кредиту правилно исказао посебно висину главног дуга са обрачунатом уговореном каматом као ценом пласираног капитала а посебно висину затезне камате изражене у номиналном износу као санкције за доцњу у плаћању новчане обавезе туженог. С тим у вези, правилном применом одредбе члана 277 а у вези члана 324 ЗОО првостепени суд обавезао је туженог да тужиоцу на износ главног дуга са обрачунатом уговореном каматом као ценом пласираног капитала по предметним уговорима о кредиту у укупном износу од 1.036.785,61 динара исплати законску затезну камату почев од 10.01.2014.године па до исплате, с обзиром да је потраживање доспело на наплату 09.01.2014.године.

Потврђено је и решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртом изреке побијане пресуде с обзиром да су правилном применом одредбе члана 150, 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку тужиоцу признато трошкови за радње које су биле нужне и оправдане за вођење поступка обрачунатим у складу са Адвокатском тарифом и Таксеном тарифом важећом у време пресуђења, законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате сагласно члану 277 а у вези члана 324 Закона о облигационим односима.

Приликом доношења другостепене одлуке, Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе туженог али их посебно не образлаже јер налази да нису од утицаја на доношење другачије одлуке на основу овлашћења из члана 396 став 1 Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога, применом одредбе члана 390 и 401 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде.

Имајући у виду да тужени није успео у поступку поводом изјављеног правног лека, применом члана 165 став 1 у вези са чланом 153 став 2 Закона о парничном поступку, донета је одлука као у ставу трећем изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија
Јелена Стојилковић с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић